

Eesti Keskkonnaühenduste Koda

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile

Teie: 22.07.2026 nr 13-3/2562-1

Meie: 28.08.2026 nr 1-5/7141

Tagasiside tuumaelektrijaama riigi eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtadele ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmile.

Täname võimaluse eest esitada oma ettepanekud tuumaelektrijaama riigi eriplaneeringule ja KSH programmile. Soovime rõhutada, et eriplaneeringu menetluses tuleks avalikkusele tagada võimalus kaasa rääkida ka küsimuses, kas tuumajaama rajamine Eestisse on üldse otstarbekas, ning et käesolevas etapis koostatavas keskkonnamõju strateegilises hindamises tuleks põhjalikumalt käsitleda tuumajaama rajamisega paratamatult kaasnevat kasutatud tuumkütuse lõpladustamise mõju.

Avalikkuse kaasamine põhiotsusesse

Tuumaenergia- ja ohutuse seaduse seletuskiri sõnab: “Käesoleva seaduse süsteemis tehakse tuumajaama rajamist või laiendamist puudutav **põhiotsus** planeerimismenetluses.” Samuti, seletuskirja järgi toimub Arhusi konventsiooni põhine kaasamine eriplaneeringu menetluses.

Eriplaneering peaks olema seega hetk, mil kõik lahendusvariandid on lahtised, sh et tuumajaama Eestisse ei tule. Kuigi Kliimaministeeriumi ja MKMga peetud kohtumisel kinnitati, et alternatiivsete asukohtade võrdlemine jätab avatuks ka võimaluse, et tuumajaama ei rajata, on hetkel ettevalmistatud dokumentides näha vaid alternatiivsete asukohtade võrdlemist. Selgelt väljendatud võimalus arutleda küsimuse üle, kas tuumajaam kui selline on Eestisse mõistlik ja keskkonnakaitseks lubatav, puudub.

Seni ei ole üheski varasemas etapis “kas” küsimust arutatud, mida kinnitab ka [Keskkonnaõiguse Keskuse kaardistus](#) senisest tuumajaama planeerimise protsessist. Eriplaneeringu menetlus on esimene etapp, kus avalikkusel on tegelik osalemisvõimalus, mistõttu peab selles menetluses olema võimalik tõstatada ka tuumajaama rajamise vajalikkuse küsimus.

Lisaks peab eriplaneeringu kehtestamise otsustamisel järgima KeÜS §-s 10 sätestatud vältimispõhimõtet: 1) keskkonnaohtu tuleb vältida; 2) keskkonnaohtu või olulist keskkonnahäiringut tuleb taluda üksnes juhul, kui tegevus on vajalik ülekaaluka huvi tõttu, puudub mõistlik alternatiiv ja keskkonnaohtu või olulise keskkonnahäiringu vähendamiseks on võetud vajalikud meetmed. Avalikkus peab seetõttu saama kaasa rääkida ka küsimustes, kas tuumajaama rajamine on vajalik ülekaaluka huvi tõttu ning kas puudub alternatiiv.

Keskkonnaühenduste ettepanek on kaasata avalikkus esmajärjekorras kaalumisse, kus saab anda sisendit põhiotsuse üle aruteluks (kas tuumajaam Eestisse on mõistlik ja keskkonnakaitseliselt lubatav). Selleks on vaja teada kõiki mõjusid piisava põhjalikkusega. Seejuures tuleb kindlasti arvestada ka jäätmete lõppladestuse perspektiivi kindlas asukohas ja sellega kaasnevaid mõjusid. Ilma lõppladestuse käsitlemiseta ei ole võimalik pidada sisukat ja kaasavat arutelu selle üle, kas tuumajaama rajamine Eestisse on lubatav, kuna jäätmed on oluline osa keskkonnamõjust, millega tuleb põhiotsuse tegemisel arvestada.

Majandusmõjud, sh kulud riigile, hädaolukorrad ja jäätmete lõppladestuse mõjud

Majandusmõjude juures tuleb arvestada ka võimalikke negatiivseid mõjusid, mis võivad tuleneda mh radioaktiivsetest leketest või õnnetustest ning jäätmete vahe- ja lõppladustamisest. Mh toetame [siseministeeriumi ettepanekut](#) hinnata hädaolukorras valmisoleku ja reageerimise praktilist teostatavust ja erinevaid lisakulusid riigile.

Võimalus on, et jäätmete lõppladustuspaik rajatakse tuumajaama lähedusse, mis oleks ka tuumaenergia töörühma aruande järgi otstarbekas. Riikliku tuumaenergia töörühma tuumaelektrijaama ja kasutatud tuumkütuse lõppladustuspaiga asukohtade eelanalüüsi alltöörühm tõi oma lõpparuandes välja, et neid rajatist tuleks planeerida ühiselt ning lähestikku:

"Alltöörühma hinnangul on vajalik järgmistes etappides koos tuumajaama asukohaga otsida ka kasutatud tuumkütuse lõppladustuspaiga asukohta. Kasutatud tuumkütuse lõppladustuspaiga rajamine tuumajaama lähedale oleks otstarbekas, kuna lihtsustab logistikat ja vähendab infrastruktuuri rajamise vajadust."

Keskkonnaühenduste ettepanek on kaaluda põhjalikult läbi erinevad lisakulud riigile ja jäätmete vahe- ja lõppladustamise mõjud - nii sotsiaalmajanduslikust kui ka keskkonna ja ohutuse vaatest. Kuna pikaajalised jäätmed põhjustavad määrava tähtsusega keskkonnamõju ja need kaasnevad paratamatult tuumajaama rajamisega, siis tuleb jäätmete lõppladustamise mõju hinnata juba tuumajaama asukohavaliku KSHs, mitte hiljem lõppladustuspaiga asukohavaliku KSHs. Praegune parim teadmine on, et jäätmeid tuleb lõppladustada Eestis ning sobiv asukoht võiks olla tuumajaama läheduses. Tuumajaama rajamise põhiotsus tehakse planeerimismenetluses ja seega on selle otsuse tegemiseks hädavajalik teada ka jäätmetega seotud infot. Jäätmete pikaajaline ladustamine peab kindlasti olema KSH vajalikes kohtades käsitletud piisava detailsusega.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Kertu Laherand

Eesti Keskkonnaühenduste Koja koordinaatori asetäitja